

MEDICINOS FAKULTETAS

BAIGIAMOJO DARBO RENGIMO IR GYNIMO METODINIAI REIKALAVIMAI

Metodinė priemonė

Kaunas, 2024

MEDICINOS FAKULTETAS

**BAIGIAMOJO DARBO RENGIMO IR GYNIMO METODINIAI
REIKALAVIMAI**

Metodinė priemonė

Kaunas, 2024

Apsvarstyta Medicinos fakulteto posėdyje 2024 m. kovo 20 d., protokolo Nr. M10-7.

Šeštasis atnaujintas leidimas: dr. Lijana Navickienė, dr. Rasa Tamulienė, dr. Rasa Volskienė, dr. Viktorija Piščalkienė, dr. Diana Ferrer Barragan, dr. Daiva Baltaduonienė, dr. Jolita Kirvaitienė, dr. Daiva Bubelienė, dr. Alina Vaškelytė, dr. Renata Vimantaitė, Ilona Venckienė, Aurimas Galkontas, Milda Gintilienė, Dalia Kiverienė.

Recenzavo:

Prof. dr. Nijolė Savickienė, Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

Prof. dr. Lina Kaminskienė, Vytauto Didžiojo universitetas

Maketavo:

Dalia Kiverienė

Lietuvių kalbą redagavo:

Giedrutė Grigonienė

TURINYS

LENTELIŲ IR PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS.....	5
PRATARMĖ	6
1. BAIGIAMOJO DARBO STRUKTŪRINIŲ DALIŲ REIKALAVIMAI.....	7
1.1. Titulinis lapas.....	7
1.2. Turinys	7
1.3. Lentelių ir paveikslų sąrašas	8
1.4. Sąvokos ir santrumpos	9
1.5. Santrauka (lietuvių ir užsienio kalbomis)	9
1.6. Įvadas	10
1.7. Literatūros analizė.....	14
1.8. Tyrimo metodika.....	17
1.9. Rezultatų analizė ir aptarimas.....	22
1.10. Išvados.....	23
1.11. Rekomendacijos	24
1.12. Literatūra ir kiti informacijos šaltiniai	24
1.13. Priedai.....	25
2. AKADEMINĖ ETIKA	25
3. BAIGIAMOJO DARBO GYNIMAS.....	26
LITERATŪRA	29
PRIEDAI	30

LENTELIŲ IR PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

LENTELĖS

1 lentelė. Tyrimo problemos ir objekto formuluočių sąsajos	11
2 lentelė. Tinkami ir netinkami veiksmazodžiai tyrimo tikslo formuluotei	13
3 lentelė. Veiksmazodžiai tyrimo uždavinių formulavimui	13
4 lentelė. Literatūros apžvalgos dalies struktūravimo ir teorinių uždavinių sąsajos	15
5 lentelė. Informacijos šaltinių pateikimas darbe	16
6 lentelė. Skirtumai tarp kiekybinių ir kokybinių tyrimų	19
7 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal socialines ir demografines charakteristikas (N=149)	20
8 lentelė. Kokybinio tyrimo dalyvių charakteristikų pateikimo pavyzdys	21
9 lentelė. Tyrimo instrumento aprašymas	22
10 lentelė. Burnos sveikatos priežiūros specialisto kompetentingumą apibrėžiančios subkategorijos ir jas pagrindžiantys teiginiai	23
11 lentelė. Darbo pristatymo reikalavimai	27

PAVEIKSLAI

1 pav. Lentelių ir paveikslų sąrašo pavyzdys	8
2 pav. Tėvų, auginančių vaikus, turinčius Dauno sindromą, požiūris į jų vaikų burnos higieną	23

PRATARMĖ

Šie metodiniai reikalavimai skirti Kauno kolegijos Medicinos fakulteto visų studijų programų studentams, rengiantiems baigiamuosius darbus, ir studentus konsultuojantiems dėstytojams. Metodinės priemonės paskirtis – susisteminti pagrindinius metodologinius baigiamųjų darbų rengimo reikalavimus, paaiškinti šių darbų turinio ir įforminimo ypatumus, apibrėžti baigiamojo darbo vertinimo kriterijus, mokyti mokslinio darbo (projekto) planavimo ir atlikimo.

Baigiamųjų darbų rengimas yra svarbi studijų proceso sudedamoji dalis, kai studentas pademonstruoja savarankiškumo lygmenį, sudaromos prielaidos atsiskleisti jo kritiniam mąstymui, komunikaciniams, informacinių technologijų, užsienio kalbos gebėjimams, iniciatyvumui, kūrybiškumui, atsakomybei.

Profesijos bakalauro baigiamasis darbas – studento savarankiškai atliktas ir įformintas darbas, rodantis studento gebėjimą taikyti studijų metu įgytas žinias ir patirtį, pasirinkti mokslinę literatūrą ir ją analizuoti, formuluoti tyrimo tikslą, uždavinius bei, tikslingai parinkus tiriamojo darbo metodus, atlikti tyrimą, suformuluoti darbo išvadas ir rekomendacijas.

Studento rengiamo profesijos bakalauro baigiamojo darbo vadovo tikslas – padėti studentui pasirinkti tiriamosios problemos sprendimo būdus ir konsultuoti studentą, kai jam kyla klausimų.

Lietuvoje nėra vienodų profesijos bakalauro baigiamojo darbo rengimo reikalavimų. Kiekviena aukštojo mokslo institucija nurodo savo kriterijus ir apibrėžia esminius šio proceso žingsnius. Siekiant profesijos bakalauro baigiamųjų darbų rengimo kokybės, metodinė priemonė yra nuolat atnaujinama, atkreipiant dėmesį į dažniausiai pasitaikančias tokio pobūdžio darbų rengimo klaidas ir netikslumus.

Tikimės, kad šios metodinės nuorodos leis studentui nuosekliau planuoti profesijos bakalauro baigiamojo darbo rengimą, jį atlikti ir pasirengti viešai ginti baigiamąjį darbą.

1. BAIGIAMOJO DARBO STRUKTŪRINIŲ DALIŲ REIKALAVIMAI

Baigiamojo darbo sudėtinės dalys (išdėstytos eiliškumo tvarka):

1. Titulinis lapas
2. Turinys
3. Lentelių ir paveikslų sąrašas
4. Sąvokos ir santrumpos
5. Santrauka
6. Summary
7. Įvadas
8. Literatūros analizė
9. Tyrimo metodika
10. Rezultatų analizė ir aptarimas
11. Išvados
12. Rekomendacijos
13. Literatūra ir kiti informacijos šaltiniai
14. Priedai

Rekomenduojama baigiamojo darbo apimtis – 40-50 puslapių, neįskaitant priedų. Jei darbą rengia daugiau nei vienas studentas, baigiamojo darbo apimtis turėtų būti 50-70 puslapių, neįskaitant priedų. Baigiamasis darbas rengiamas lietuvių kalba. Esant poreikiui (pvz. vykdant tarptautinį tyrimą, bendradarbiaujant su užsienio institucija) baigiamąjį darbą galima rengti anglų kalba. Baigiamojo darbo įforminimo reikalavimai pateikiami [Baigiamųjų darbu įforminimo reikalavimai](#).

1.1. Titulinis lapas

Tituliniame lape nurodomas kolegijos pavadinimas, fakulteto pavadinimas, katedros pavadinimas, studento vardas, pavardė, baigiamojo darbo pavadinimas, studijų programos pavadinimas (kilmininko linksniu), valstybinis studijų programos kodas, studijų krypties pavadinimas (kilmininko linksniu), baigiamojo darbo vadovo mokslo laipsnis, vardas, pavardė, baigiamojo darbo konsultanto (jei buvo paskirtas) mokslo laipsnis, vardas, pavardė, darbo rengimo vieta (miestas), metai ir, jei yra, baigiamojo darbo specialios žymos informacija. Titulinio lapo pavyzdys pateikiamas *Pagal reikalavimus sumaketuotam baigiamojo darbo šablone* ([Parsisiųsti](#))

1.2. Turinys

Turinys rašomas kaip skyriaus antraštė, t. y., didžiosiomis raidėmis „TURINYS“. Jame iš eilės nurodomi visų baigiamojo darbo struktūrinių dalių pavadinimai ir puslapiai, kuriuose jie prasideda. Turinyje numeruojami tik baigiamojo darbo teorinės ir empirinės dalių skyriai ir poskyriai.

Kitos struktūrinės dalys (lentelių ir paveikslų sąrašai, sąvokos, įvadas, išvados ir kt.) nenumerojamos. Turinio pavyzdys pateikiamas *Pagal reikalavimus sumaketuotam baigiamojo darbo šablone* ([Parsisiųsti](#)).

1.3. Lentelių ir paveikslų sąrašas

Lentelių (naudojamų darbe) sąrašas:

- pateikiamas naujame lape, po turinio;
- į sąrašą turi būti įrašytos visos darbe naudojamos lentelės;
- nurodomas lentelės numeris, jos pavadinimas, puslapis, kuriame ji yra;
- lentelėms numeruoti tekste naudojama atskira, tik lentelėms skirta, ištisinė numeracija.

Paveikslų (naudojamų darbe) sąrašas:

- pateikiamas po lentelių sąrašo tame pačiame lape;
- į sąrašą turi būti įrašyti visi darbe naudojami paveikslai;
- nurodomas paveikslo numeris, jo pavadinimas, puslapis, kuriame jis yra;
- paveikslams numeruoti tekste naudojama atskira, tik paveikslams skirta ištisinė numeracija.

Lentelių ir paveikslų sąrašo pavyzdys pateiktas 1 pav.

LENTELIŲ IR PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS	
LENTELĖS	
1 lentelė. Nudegimo traumas patyrusių pacientų pasiskirstymas pagal traumos sunkumą	8
2 lentelė. Akių nudegimų, esant skirtingoms aplinkybėms, priežasčių palyginimas	11
3 lentelė. Lengvo ir sunkaus laipsnio akių nudegimų priežasčių palyginimas	13
PAVEIKSLAI	
1 pav. Odos struktūra	6
2 pav. Paviršinis (pirmo laipsnio) nudegimas	7
3 pav. Pacientų pasiskirstymas amžiaus grupėse	11

1 pav. Lentelių ir paveikslų sąrašo pavyzdys

Lentelių ir paveikslų naudojimo tekste bei įforminimo reikalavimai pateikti [Baigiamųjų darbu-iforminimo-reikalavimai](#).

1.4. Sąvokos ir santrumpos

Pateikiamos pagrindinės baigiamajame darbe vartojamos sąvokos, specifiniai, nauji terminai, santrumpos bei jų apibrėžimai, paaiškinimai. Šalia sąvokos apibrėžimo, paaiškinimo turi būti pateikta informacijos šaltinio nuoroda. Sąvokos ir santrumpos pateikiamos abėcėlės tvarka atskirame lape. Sąvokos ir santrumpos turinyje nenumerojamos.

1.5. Santrauka (lietuvių ir užsienio kalbomis)

Santrauka – tai glaustai išdėstyta baigiamojo darbo esmė lietuvių ir užsienio kalbomis (pasirinktinai anglų, vokiečių, prancūzų). Santraukoje turi būti pateikta:

- baigiamojo darbo autoriaus (-ių) vardas, pavardė;
- baigiamojo darbo vadovo (-ų) mokslinis laipsnis (*jei turi*), vardas, pavardė;
- baigiamojo darbo pavadinimas;
- raktiniai žodžiai;
- temos aktualumas ir problema;
- tyrimo objektas;
- tyrimo tikslas;
- tyrimo uždaviniai;
- tyrimo metodika (duomenų rinkimo ir analizės metodai, tyrimo imtis);
- apibendrintos tyrimo išvados.

Pastaba. Jei baigiamasis darbas parengtas vykdant užsakovąjį tyrimą, įgyvendinant projektą ar pan., ši informacija turi būti pateikiama santraukos pabaigoje. Rekomenduojamos formuluotės:

Baigiamasis darbas parengtas vykdant užsakovąjį tyrimą „Tyrimo pavadinimas“, sutarties Nr. ...

Baigiamasis darbas parengtas įgyvendinant projektą „Projekto pavadinimas“, sutarties Nr. ...

Jei baigiamasis darbas yra tarpkryptinis, šią informaciją santraukoje reikia pateikti prie darbo pavadinimo. Rekomenduojama formuluotė:

Baigiamasis darbas yra tarpkryptinis, apimantis „x“ ir „y“ studijų kryptis.

Kiti santraukai keliami reikalavimai:

- apimtis – 1 puslapis;
- turinyje nenumerojama;
- santrauka lietuvių ir užsienio kalba rašoma atskiruose lapuose;
- santrauka lietuvių ir užsienio kalba turi būti identiška;
- santrauka turi būti parengta taisyklinga užsienio kalba.

Pastaba. Santrauką patariama rašyti baigiamojo darbo rengimo pabaigoje.

1.6. Įvadas

Įvadas – tai įžanginė baigiamojo darbo dalis, kurioje atskleidžiamas pasirinktos tyrimo temos aktualumas ir apibrėžiami tyrimo parametrai (tyrimo problema, tyrimo objektas, tyrimo tikslas, tyrimo uždaviniai). Įvadas turi būti parašytas taip, kad, perskaičius jį, būtų galima suprasti baigiamojo darbo esmę. Įvadas turi apimti visus svarbiausius baigiamojo darbo aspektus, pateikiamus darbo skyriuose, todėl jo rašymo stilius turi būti konkretus ir aiškus. Įvado apimtis – nuo 1 iki 3 puslapių.

Įvade turi būti:

1. Temos aktualumo pagrindimas.

Temos aktualumas turi būti pagrindžiamas remiantis anksčiau kitų autorių atliktų tyrimų rezultatais, statistikos duomenimis ar dokumentais. Pagrindžiant temos aktualumą turi būti naudojamas citavimas ir (ar) perfrazavimas, vengiama teorinių analizuojamo tyrimo objekto, terminų apibrėžimų. Tyrimo temos aktualumo pagrindimas turi būti skirtas analizuojamai problemai bei praktinei darbo reikšmei atskleisti.

2. Tyrimo problema.

Tyrimo problema formuluojama probleminiu klausimu, kuris kyla iš tyrimo aktualumo pagrindimo. Tyrimo problemos formuluotei rekomenduojama naudoti atviro tipo klausimus (pvz.: *kaip, koks, koku būdu* ir kt.). Atliekant laboratorinius tyrimus problema gali būti formuluojama uždaro tipo klausimu, t. y., *ar*. Tyrimo problemų formuluočių pavyzdžių pateikta 1 lentelėje.

3. Tyrimo objektas.

Tyrimo objektas nurodo tai, kas bus tiriama. Tyrimo objektas turi būti formuluojamas remiantis iškelta tyrimo problema (1 lentelė).

1 lentelė. Tyrimo problemos ir objekto formuluočių sąsajos

Tiksli tyrimo problemos formulotė	Tyrimo objektas	
	Teisingai	Neteisingai
Kaip kinta pacientų funkcinė ir emocinė būklė po estetinio protezavimo?	Pacientų funkcinė ir emocinė būklė prieš ir po estetinio protezavimo.	Pacientai po estetinio protezavimo procedūros.
Koks vyresnio amžiaus pacientų požiūris į apsauginių priemonių naudojimą rentgenologinio tyrimo metu?	Vyresnio amžiaus pacientų požiūris į apsauginių priemonių naudojimą rentgenologinio tyrimo metu.	Apsauginės priemonės, naudojamos rentgenologinio tyrimo metu.
Kokios sąsajos tarp ikimokyklinio amžiaus vaikų burnos ertmės būklės ir mitybos įpročių?	Sąsajos tarp ikimokyklinio amžiaus vaikų burnos ertmės būklės ir mitybos įpročių.	Ikimokyklinio amžiaus vaikai.
Kokie bendrosios praktikos slaugytojų vaidmenys, ugdant pacientų sveikos gyvensenos įpročius?	Bendrosios praktikos slaugytojų vaidmenys, ugdant pacientų sveikos gyvensenos įpročius.	Pacientų sveikos gyvensenos įpročiai.
Kokios dilgėlės (<i>Urtica dioica</i>) etanolinių ir vandeninių ekstraktų antimikrobinės savybės?	Dilgėlės (<i>Urtica dioica</i>) etanolinių ir vandeninių ekstraktų antimikrobinės savybės.	Dilgėlės (<i>Urtica dioica</i>) etanoliniai ir vandeniniai ekstraktai.
Kokios moterų gimdymo patirtys Covid-19 laikotarpiu?	Moterų gimdymo patirtys Covid-19 laikotarpiu.	Gimdančios moterys.
Koks moterų nėštumo priežiūros lūkesčių patenkinimas?	Nėštumo priežiūros lūkesčių patenkinimas.	Moterų pasitenkinimas gimdymu.
Kokia kineziterapeutų nuomonė apie bigės skausmo raišką ir valdymo būdus?	Kineziterapeutų nuomonė apie bigės skausmo raišką ir valdymo būdus.	Pacientai, patiriantys bigės skausmą.
Kokios priežastys lemia neteisingą vyresnio amžiaus žmonių vaistų vartojimą?	Vyresnio amžiaus žmonių vaistų vartojimo įpročiai.	Vyresnio amžiaus asmenys.
Kokios kosmetologų žinios apie raminančio poveikio medžiagas brandžiai odai?	Kosmetologų žinios apie raminančio poveikio medžiagas brandžiai odai.	Raminančių medžiagų poveikis brandžiai odai.
Kokia tėvų nuomonė apie vaikų maitinimo organizavimą X ugdymo įstaigose?	Tėvų nuomonė apie vaikų maitinimo organizavimą X ugdymo įstaigoje.	Vaikų maitinimas ugdymo įstaigoje.
Kaip sumodeliuoti eksterporalios gamybos peroralinę suspensiją iš nistatino tablečių atitinkančią kokybės reikalavimus?	Eksterporalios gamybos skystų peroralinių suspensijų iš tablečių modeliavimas, atitinkantis kokybės reikalavimus.	Eksterporalios gamybos skystos peroralinės suspensijos.
Kokią reikšmę turi farmacijos specialistų teikiama farmacinė paslauga pacientams, sergantiems kojų venų varikoze?	Farmacijos specialistų teikiama farmacinė paslauga pacientams, sergantiems kojų venų varikoze.	Pacientai, sergantys kojų venų varikoze.

4. Tyrimo tikslas.

Tyrimo tikslas nurodo bendrą tyrimo kryptį ir orientuojamas į teorinę ir empirinę tyrimo problemos analizę. Formuluoiant tyrimo tikslą svarbu atsižvelgti į tai, kokio tipo tyrimą ketinama atlikti (vertinamąjį, sąsajų (ryšio) nustatymo, aprašomąjį ir pan.). Tyrimo tikslas pradedamas formuluoti veiksmažodžiu. Tyrimo tikslo formuluotėje vartotinas veiksmažodis, nurodantis rezultatą. Dažniausiai vartojami šie veiksmažodžiai:

- **įvertinti** – vartojamas atliekant vertinamojo pobūdžio tyrimą. Veiksmažodis „įvertinti“ vartojamas tuo atveju, kai ketinama atlikti vertinimą, panaudojant standartą (standartizuotą vertinimo metodiką) ar pateikiant vertinimo kriterijus, kurie tyrimo rezultatus leidžia suklasifikuoti į „atitinkančius standartą“ / vertinimo kriterijus ir „neatitinkančius standarto“ / vertinimo kriterijų (pvz., *įvertinti ikimokyklinio amžiaus moksleivių laikyseną; įvertinti vyresnio amžiaus pacientų žinias apie individualią burnos higieną*);

- **nustatyti** – vartojamas tuo atveju, kai atliekamas poveikio tyrimas (pvz., nustatyti veidrodžio terapijos poveikį fantominiam skausmui mažinti asmenims po apatinės galūnės amputacijos), būklės nustatymo tyrimas, kai neturime vertinimo standarto (pvz., *nustatyti vyresnio amžiaus pacientų mitybos įpročius*), sąsajų (ryšio) nustatymo tyrimas (pvz., *nustatyti sąsajas tarp ikimokyklinio amžiaus vaikų burnos ertmės būklės ir mitybos įpročių*). Sąvoka „sąsajos“ vartojama tuo atveju, kai duomenų analizė atliekama aprašomosios statistikos lygmeniu, o „ryšys“ – kai atliekami statistiškai pagrįsti koreliacijos koeficiento skaičiavimai.

- **atskleisti** – dažniausiai vartojamas atliekant kokybinius tyrimus, taip pat aprašomojo pobūdžio tyrimus, kurių tikslas – aprašyti tiriamojo objekto būseną (pvz., *atskleisti vyresnio amžiaus pacientų požiūrį į apsaugos priemones, naudojamas rentgenologinio tyrimo metu; atskleisti pacientų nuomonę apie mitybos įtaką eduoniui susidaryti*).

- **palyginti** – dažniausiai vartojamas tuo atveju, kai siekiama palyginti dviejų ar daugiau tiriamųjų grupių, objektų, priemonių ir pan. privalumus, trūkumus, panašumus, skirtumus, efektyvumą, požiūrį ir t.t. (pvz. *palyginti kaimo ir miesto vietovėse gyvenančių asmenų burnos higienos įpročius*).

- **sukurti / sudaryti / parengti** – vartojamas modelio, programos, tyrimo protokolo parengimui (pvz.: *sukurti sveikos gyvensenos programą, sudaryti sveikos mitybos planą, parengti laboratorinio tyrimo protokolą*).

Tyrimo tikslui formuluoti NEVARTOTINI veiksmažodžiai, reiškiantys neįvertinamą veiksmą ir neparodantys planuojamo tyrimo rezultato (2 lentelė):

2 lentelė. Tinkami ir netinkami veiksmazodžiai tyrimo tikslo formuluočiai

Tinkami veiksmazodžiai	Netinkami veiksmazodžiai
• atskleisti • nustatyti • įvertinti • palyginti • sukurti • sudaryti • parengti	• išsiaiškinti • atlikti tyrimą • parašyti • analizuoti

5. Tyrimo uždaviniai.

Tyrimo uždaviniai nurodo, kaip bus siekiama numatyto tyrimo tikslo. Formuluoiant tyrimo uždavinius, reikia atsižvelgti į šiuos kriterijus:

- uždaviniai turi būti numeruojami;
- uždavinys visuomet pradedamas formuluoti veiksmazodžiu (reiškiančiu pamatuojamą veiksmą, žr. 3 lentelę);
- viename uždavinyje gali būti tik vienas veiksmazodis;
- formuluojami teoriniai ir empiriniai uždaviniai. Teorinio pobūdžio uždaviniai yra skirti teorinei (analitinei) tyrimo daliai rengti, empiriniai – empirinei (praktinei) tyrimo daliai atlikti;
- uždavinių turi būti tiek, kiek reikia tyrimo tikslui pasiekti (paprastai tyrimo uždavinių skaičius yra nuo trijų iki penkių);
- tyrimo uždavinių formulotės neturi būti tokios pačios, kaip tyrimo tikslas;
- tyrimo uždavinys negali būti platesnis už tyrimo tikslą.

3 lentelė. Veiksmazodžiai tyrimo uždavinių formulavimui

Teoriniai uždaviniai		Empiriniai uždaviniai	
Vartojami	Nevartojami	Vartojami	Nevartojami
• apibrėžti • išskirti • parengti (teorinį modelį, metodiką) • pagrįsti (ryšį, prielaidą) • atskleisti • aprašyti	• analizuoti • atlikti mokslinės literatūros apžvalgą • išanalizuoti mokslinę literatūrą • išsiaiškinti • parašyti	• nustatyti • įvertinti • atskleisti • palyginti • identifikuoti • išskirti • sudaryti • sukurti • sumodeliuoti	• atlikti tyrimą • atlikti apklausą • iširti • pamatuoti • apklausti • surinkti (duomenis) • išsiaiškinti

6. Tyrimo metodai.

Įvardijami tiek teoriniam, tiek empiriniam tyrimui atlikti naudojami metodai, išskiriant *duomenų rinkimo* (interviu, apklausa, testavimas, laboratorinis tyrimas ir kt.) bei *duomenų analizės* (*turinio analizė, aprašomosios statistikos skaičiavimai ir kt.*) metodus. Trumpai nurodomas naudojamų metodų tikslas.

7. Tyrimo imtis

Trumpai apibūdinama tyrimo imtis, t. y., tyrimo dalyvių skaičius ir (ar) tirtų mėginių skaičius ir pan., nurodomos pagrindinės jų charakteristikos.

8. Baigiamojo darbo struktūra.

Glaustai pristatomos pagrindinės baigiamojo darbo dalys (teorinė ir empirinė), trumpai paaiškinama kiekvieno darbo skyriaus ir (ar) poskyrio paskirtis. Nurodoma darbo apimtis puslapiais, naudotos literatūros ir kitų informacijos šaltinių skaičius, lentelių ir paveikslų skaičius.

Pastaba. Jei baigiamasis darbas parengtas vykdant užsakomąjį tyrimą, įgyvendinant projektą ar pan., ši informacija pateikiama įvado dalies pabaigoje. Rekomenduojamos formuluotės: *Baigiamasis darbas parengtas vykdant užsakomąjį tyrimą „Tyrimo pavadinimas“, sutarties Nr. ...* *Baigiamasis darbas parengtas įgyvendinant projektą „Projekto pavadinimas“, sutarties Nr....*

Jei baigiamasis darbas yra tarpkryptinis, įvado dalies pabaigoje pateikiama informacija, nurodanti, kokias studijų kryptis darbas apima. Rekomenduojama formuluoote:

Baigiamasis darbas yra tarpkryptinis, apimantis „x“ ir „y“ studijų kryptis.

Jei baigiamąjį darbą rengė du studentai, įvado dalies pabaigoje nurodomas kiekvieno jų indėlis.

1.7. Literatūros analizė

Pirmoji baigiamojo darbo dalis apima mokslinės ir profesinės literatūros analizę ir skirta tyrimo problemos pagrindimui. Teorinė darbo dalis skirta teorinių uždavinių atskleidimui, pagrindinėms sąvokoms, sampratoms apibrėžti bei pagrįsti kriterijus, kuriais remiantis ketinama parengti ar parinkti tyrimo instrumentą. Teoriniai uždaviniai atskleidžiami remiantis patikimais informacijos šaltiniais – moksline literatūra, dokumentais, statistikos duomenimis ir pan. Analizuojant literatūrą pasirinkta tyrimo tema rekomenduojama, kad ne mažiau nei pusė šaltinių būtų ne senesni nei penkerių metų. Šioje dalyje turėtų dominuoti pirminiai informacijos šaltiniai (originalūs moksliniai straipsniai, magistro bei daktaro darbų tezės, monografijos, tyrimų ataskaitos, mokslo studijos ir pan.). Darbe gali būti naudojami ir antriniai informacijos šaltiniai (vadovėliai, enciklopedijos, metodinė medžiaga ir kt.). Nerekomenduojama naudoti vikipedijos, mokslo populiarinimo leidinių, žiniasklaidos priemonių, informacinių portalų, grožinės ir populiariosios

literatūros, bakalauro darbų, nedokumentuotų šaltinių (pvz. paskaitų medžiagos), publicistinio pobūdžio informacijos šaltinių (lankstinukų, pramoginių straipsnių internete ir pan.). Atkreiptinas dėmesys, jog literatūros analizė pateikiama trečiuoju asmeniu.

Teorinę (literatūros analizės) dalį rekomenduojama struktūruoti į skyrius ir poskyrius pagal įvadinėje darbo dalyje apibrėžtus tyrimo uždavinius. Po kiekvieno skyriaus ir (ar) poskyrio pateikiamas skyriaus apibendrinimas (rašomas *pasviruoju* šriftu). Išvadų dalyje kiekvienam uždaviniui turi būti pateikiama po vieną išvadą (4 lentelė).

4 lentelė. Literatūros apžvalgos dalies struktūravimo ir teorinių uždavinių sąsajos

Tyrimo uždavinys	Teorinės tyrimo (literatūros apžvalgos) dalies skyriaus/poskyrio pavadinimas	Teorinio uždavinio išvados
1. Aprašyti dantų ėduonies priežastis, simptomus ir gydymą	1.1. Dantų ėduonies priežastys, simptomai ir gydymas 1.1.1 Dantų ėduonies priežastys 1.1.2. Dantų ėduonies simptomai 1.1.3. Dantų ėduonies gydymo galimybės	1. Pagrindinė dantų ėduonies priežastis yra.. Dantų ėduonis pasireiškia.....
2. Atskleisti ikimokyklinio amžiaus vaikų burnos būklės ypatumus	1.2. Ikimokyklinio amžiaus vaikų burnos būklės ypatumai.	2. Ikimokykliniame amžiuje vyksta x, y, z vaikų burnos būklės pokyčiai...
3. Teoriškai pagrįsti taisyklingus burnos higienos įpročius	1.3. Taisyklingi burnos higienos įpročiai	3. Tinkamos burnos higienos įgūdžiai apima reguliarių x, y, z priemonių naudojimą ir t. t.

Korektiško informacijos šaltinių citavimo (perfrazavimo) principai.

Teorinėje darbo dalyje naudojami informacijos šaltiniai tekste gali būti minimi dviem būdais:

- **Cituojami** – kai informacijos šaltinyje pateikta konkreti teksto frazė identiškai pakartojama baigiamajame darbe. Citatos rašomos kabutėse.
- **Perfrazuojami** – kai informacijos šaltinio frazė baigiamajame darbe perpasakojama savais žodžiais.

Įprasta, jog rengiant baigiamąjį darbą dažniau yra naudojamas perfrazavimas nei citavimas.

Kauno kolegijos studentams studijų ir mokslo darbuose cituojant ir (ar) perfrazuojant informacijos šaltinius rekomenduojama laikytis tarptautinių citavimo taisyklių APA7. Informacijos šaltinių nuorodų baigiamajame darbe pavyzdžiai pateikiami 5 lentelėje.

5 lentelė. Informacijos šaltinių pateikimas darbe

Šaltinio tipas	Autorius	Minties pateikimas tekste PERFRAZUOJANT	Minties pateikimas tekste CITUOJANT
Mokslinis straipsnis (knyga)	Vienas autorius	Pasak Kaupins (2022),tekstas... <i>arba</i> tekstas... (Kaupins, 2022).	Kaupins (2022, p. 12) pažymi, kad „.....tekstas.....“.
	Du autoriai	Petronytė-Kvedaruskienė ir Gudaitė (2018) teigia, kad.....tekstas..... <i>arba</i> tekstas... (Petronytė-Kvedaruskienė, Gudaitė, 2018 <i>arba</i> Petronytė-Kvedaruskienė ir Gudaitė, 2018).	Petronytė-Kvedaruskienė ir Gudaitė (2018, p. 41) teigia, kad „...tekstas...“.
	Nuo trijų iki dvidešimt autorių – minima tik pirmojo autoriaus pavardė, priduriant „ir kt.“.	Sadaf ir kt. (2020) atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad...tekstas... <i>arba</i> Tyrimas parodė, kad ...tekstas... (Sadaf ir kt., 2020).	Sadaf ir kt. (2020, p. 15) nurodo, jog ...tekstas...“.
Teisės aktai	Nėra	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakyme dėl Nacionalinės burnos sveikatos 2016-2020 metų programos patvirtinimo pakeitimo (2017) teigiama, kad...tekstas... <i>arba</i> tekstas...(Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymas dėl Nacionalinės burnos sveikatos 2016-2020 metų programos patvirtinimo pakeitimo, 2017).	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakyme dėl Nacionalinės burnos sveikatos 2016-2020 metų programos patvirtinimo pakeitimo (2017, p.1) teigiama, kad „...tekstas...“.
Organizacijų oficialios internetinės svetainės	Nėra	Radiacinės saugos centro duomenimis (2023), ...tekstas... <i>arba</i> ...tekstas...(Radiacinės saugos centras, 2023).	

- Pateikiant skirtingų šaltinių nuorodas, autorių pavardės ir leidimo metai atskiriami kabliataškiu, pvz.: (Kaupins, 2022; Solomon, 2020; Grandin, 1999). Autorių atlikti tyrimai skliausteliuose vardijami nuo naujausio iki seniausio.
- Tekste minint skirtingas to paties autoriaus publikacijas, išleistas tais pačiais metais, jos atskiriamos rašant mažąsias raides (a, b, c ir t.t.) šalia publikacijos metų, pvz.: Miller, 2018 a, 2018 b.
- Jei nėra šaltinio autoriaus, pateikiant nuorodą tekste, minimas šaltinio pavadinimas ir leidimo metai, pvz. Lietuvos statistikos departamentas, 2023.

Daugiau informacijos apie nuorodų į informacijos šaltinių studijų ir mokslo darbuose pateiktą rasite [Informacijos šaltinių aprašų literatūros sąrašui ir nurodymui tekste pavyzdžiai pagal APA7 taisyklės](#).

Visi baigiamajame darbe panaudoti informacijos šaltiniai turi būti nurodyti literatūros sąrašė. Informacija apie literatūros sąrašo sudarymą pateikta šio leidinio [1.12 dalyje](#).

1.8. Tyrimo metodika

Tyrimo metodikos dalyje turi būti aptarta:

- Tyrimo organizavimas ir eiga
- Tyrimo etika
- Tyrimo strategija, tyrimo metodai
- Tyrimo imtis
- Tyrimo dalyviai
- Tyrimo instrumentai
- Tyrimo eiga

Tyrimo organizavimas ir eiga. Pristatoma, kokiais etapais, kada ir kur buvo vykdytas tyrimas. Dažniausiai tyrimo organizavimas apima mokslinės literatūros analizės, tyrimo instrumento parengimo, duomenų rinkimo bei analizės etapus. Turėtų būti nurodomas laikotarpis, nuo kada iki kada buvo vykdytas kiekvienas šių etapų. Svarbu įvardinti vietą (institucijos tipą, nenurodant konkretaus pavadinimo), kurioje vykdytas duomenų rinkimo etapas, paaiškinti, kaip buvo renkami duomenys.

- Jei buvo taikytas **apklausos metodas**, svarbu paminėti, kiek tyrimo instrumentų buvo išdalinta, kiek grįžo, nurodyti klausimynų grįžtamumo procentą (atsako dažnį), paminėti, koku būdu (žodžiu, raštu, internetu) buvo atlikta apklausa.

- Jei buvo naudotas duomenų rinkimas **interviu** metodu, reikia išsamiai aprašyti, kur ir kaip vyko interviu, kokiais kriterijais remiantis buvo atrinkti informantai, kiek iš jų sutiko dalyvauti tyrime.

- Naudojant **dienoraščio metodą** reikia pateikti informaciją apie informantus, kokiais kriterijais remiantis buvo atrinkti informantai, kiek iš jų sutiko dalyvauti tyrime.

- Naudojant **eksperimento metodą** reikia aprašyti, kokiais kriterijais remiantis buvo atrinkti eksperimento dalyviai, pagal kokius kriterijus jie buvo paskirstyti į kontrolinę ir eksperimentinę grupę, koks poveikis, kur, kada ir koku periodiškumu buvo taikytas. Taip pat svarbu aprašyti, kiek tyrimo dalyvių buvo tyrimo pradžioje, kiek pabaigoje, dėl kokių priežasčių įvyko „nubyrėjimas“, jeigu jis buvo.

- Atliekant **laboratorinius eksperimentus** (mikrobiologinių, genetinių ar kt. tyrimų), nurodomos eksperimentui naudotos priemonės, eksperimento etapų trukmė.

- Nustatant **diagnozes** ar atliekant **testavimą**, reikia nurodyti kur, kaip ir kada buvo atliktos diagnostinės paslaugos ir vykdytas testavimas.

- Naudojant **Delfų metodą** (atliekant daugkartinę tų pačių ekspertų apklausą), reikia nurodyti, kokios srities ekspertai ir kokie atrankos kriterijai buvo taikomi, nurodyti tyrimo imtį, pateikti tyrimo įrankį (klausimyną), įvardinti, kiek kartų kartota apklausa.

- Naudojant **ekspertų metodą**, reikėtų pateikti, kokios srities ekspertai ir kokie atrankos kriterijai, nurodyti imtį, detalizuoti interviu ar klausimyno klausimus, tematikas.

Rekomenduojama pateikti tyrimo eigos schemą.

Tyrimo etika. Tyrimo etikos dalyje pristatoma, kokių etikos principų buvo laikomasi atliekant tyrimą ir kaip jie įgyvendinami. Atliekant tyrimus, būtina užtikrinti laisvo apsisprendimo dalyvauti tyrime bei informuoto sutikimo etikos principus.

Prieš vykdant tyrimus būtina užpildyti katedros nurodytus dokumentus ir gauti formalizuotą katedros pritarimą dėl tyrimo etikos (bioetikos).

Bendra ir ypač svarbi tyrimų etikos ypatybė – leidimo gavimas iš institucijų bei organizacijų, kuriose atliekamas tyrimas. Todėl, prieš atlikdami tyrimą, studentai turi kreiptis į įstaigos, kurioje vykdys tyrimą, administraciją ir įforminti reikalingus dokumentus (pateikti prašymą, metodiką ir pan.). Rekomenduojama įvardinti, kokio etikos kodekso (pvz. Amerikos biomedicininio tyrimų etikos kodekso) buvo laikomasi atliekant tyrimą, pateikiant informacijos šaltinių nuorodas. Tais atvejais, kai tyrimas vykdomas su nepilnamečiais asmenimis, papildomai turėtų būti gaunamas nepilnamečių tėvų ar jų globėjų sutikimas.

Pavyzdys

Prieš atliekant tyrimą buvo gautas katedros pritarimas dėl tyrimo etikos. Taip pat gautas leidimas iš X asmens sveikatos priežiūros įstaigos administracijos. Tiriamieji tyrime dalyvavo savanoriškai, buvo gautas paralyžiuotų pacientų ir jų artimųjų sutikimas. Taip pat buvo suteikta informacija apie šį tyrimą, nurodant tyrimo tikslą, tyrėjo funkcijas, galimybę susipažinti su tyrimo rezultatais. Buvo informuota, jog bus išsaugotas jų anonimiškumas ir konfidencialumas, tyrimo duomenys bus pristatomi apibendrintai.

Tyrimo strategija. Nurodoma tyrime taikyta strategija – kiekybinė ar kokybinė. Tyrimo strategija turėtų būti parenkama atsižvelgiant į tyrimo tikslą.

- Kiekybinė tyrimo strategija įprastai taikoma, kai siekiama įvertinti, nustatyti, atskleisti išorinius požymius, kurie gali būti išmatuojami bei interpretuojami skaitine išraiška. Kiekybinio

tyrimo strategija gali būti taikoma tuomet, kai nagrinėjama tyrimo tematika yra pakankama kiekybinio tyrimo instrumento parengimui.

- Kokybinė tyrimo strategija įprastai taikoma, kai siekiama atskleisti įvykio, atvejo, individo ar grupės požiūrius, nuostatas, vertybes. Kokybiniam tyrime duomenys dažniausiai yra žodinio ar vaizdinio pobūdžio. Kokybinis tyrimas yra rekomenduojamas tais atvejais, kai nagrinėjamos temos teorinis pagrindimas yra nepakankamas kiekybiniam tyrimui atlikti.

- Mišri tyrimo strategija, kurioje taikomi kiekybinio ir kokybinio tyrimo elementai.

6 lentelėje pateikiami kiekybinių ir kokybinių tyrimų skirtumai.

6 lentelė. Skirtumai tarp kiekybinių ir kokybinių tyrimų

Charakteristikos	Kiekybinis tyrimas	Kokybinis tyrimas
Duomenys	Skaičiai	Žodžiai, paveikslai, nuotraukos, vaizdo medžiaga
Vieta ir sąlygos	Standartizuotos sąlygos, laboratorijos	Natūrali aplinka, kurioje veikia tyrimo dalyvis, t. y. namai, ligoninė ir pan.
Problemos analizė	Teorinėje darbo dalyje būtina išsami problemos analizė	Teorinėje darbo dalyje pakanka abstraktesnės problemos analizės
Duomenų rinkimo metodai	Apklausa, testavimas, eksperimentas, diagnostinė apžiūra, laboratorinis tyrimas	Interviu, stebėjimas, diskusijų grupė
Duomenų analizės metodai	Statistiniai skaičiavimai: aprašomoji statistika, grupių palyginimas, statistinių ryšių skaičiavimas	Turinio analizė, paveikslų, vaizdo medžiagos analizė

Tyrimo metodai. Turi būti įvardinti duomenų rinkimui ir duomenų analizei naudoti metodai.

- **Duomenų rinkimo metodai** nurodo, koku būdu buvo surinkti empirinio tyrimo duomenys. Dažniausiai naudojami duomenų rinkimo metodai atliekant **kiekybinį tyrimą**: apklausa, testavimas, eksperimentas, diagnostinė apžiūra, laboratorinis tyrimas. Dažniausiai naudojami **kokybinio tyrimo** duomenų rinkimo metodai: interviu, stebėjimas, diskusijų (focus) grupė, dokumentų analizė, video analizė, nuotraukų analizė, atvejo analizė, ligos istorijų analizė.

- **Duomenų analizės metodai** nurodo, koku būdu buvo analizuoti surinkti duomenys. Atliekant **kiekybinio tipo tyrimą** dažniausiai yra naudojami šie duomenų analizės metodai: aprašomosios statistikos skaičiavimai (dažniai, vidurkiai, moda, mediana ir pan.), grupių palyginimo (Studento t testas, porinis t testas, Chi kvadratas ir pan.), ryšių skaičiavimo (koreliacijos koeficiento skaičiavimai, t. y., Pirsono, Spirmano, kontingencijos ir kt. koeficientų skaičiavimas). Atliekant **kokybinio tipo tyrimą** dažniausiai naudojama turinio (content) analizė, duomenys pateikiami

sudarant kategorijas / kodus ir charakteringiausius informantų pasisakymus ar teksto citatas; aprašant vaizdus, atliekant atvejų (-o) analizę.

Pasirinktas duomenų rinkimo metodas nurodo galimus duomenų analizės metodus. Duomenų rinkimo ir analizės metodai turi būti parenkami pagal numatytą tyrimo tikslą bei uždavinius.

Tyrimo imtis. Šioje dalyje pristatomi tiriamųjų atrankos kriterijai bei tyrimo imties sudarymo būdas, pvz. patogioji, kvotinė, sniego gniūžtės imtis ir pan. Rekomenduojama naudotis tyrimo imties apskaičiavimo programa „Raosoft sample size calculator“ (<http://www.raosoft.com/samplesize.html>). Tyrimo imtis žymima didžiąja N raide, kuri nurodo tyrimo dalyvių ar mėginių skaičių (pvz. N=100 – kai apklausta, ištirta 100 respondentų/mėginių). Mažoji n rašoma, kai analizuojama imties dalis (pvz. iš 100 respondentų atsakė 60, tuomet nurodoma n=60).

Tyrimo dalyviai. Pristatomos pagrindinės socialinės ir demografinės tyrimo dalyvių charakteristikos, t. y., koks dalyvių pasiskirstymas pagal amžių, socialinį užimtumą ir pan. Šioje dalyje gali būti pristatomi tyrimo dalyvių antropometriniai (ūgis, svoris ir pan.) duomenys tuo atveju, jeigu to reikalauja tyrimo tikslas. Įprastai atliekant **kiekybinius tyrimus** tyrimo dalyvių antropometriniai duomenys ir (ar) socialinės ir demografinės charakteristikos yra pateikiamos lentelėse ir (ar) paveiksluose (7 lentelė).

7 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal socialines ir demografines charakteristikas (N=149)

Eil. nr.	Charakteristika	Respondentų skaičius (n)	Procentai (proc.)
1.	Lytis - Moterys - Vyrų	29 120	19,5 80,5
2.	Gyvenamoji vieta - Kauno miestas - Kauno rajonas	130 19	87,2 12,8
3.	Amžius - 25-34 m. - 35-40 m. - 41-52 m.	48 83 18	32,2 55,7 12,1
4.	Išsilavinimas - Pradinis, pagrindinis, vidurinis - Profesinis - Aukštasis koleginis - Aukštasis universitetinis	12 6 35 96	8,1 4 23,5 64,4
5.	Šeiminė padėtis - Nevedęs/netekėjusi - Vedęs/ištekėjusi - Gyvename kartu, nesusituokę - Sutuoktinis gyvena atskirai/išsiskyręs(-usi)	4 130 12 3	2,7 87,2 8,1 2,0

6.	Auginamų vaikų skaičius - 1 - 2 - 3 - 4	42 82 22 3	28,2 55,0 14,8 2,0
7.	Šeimos narių skaičius - 2 - 3 - 4 - 5 - 6	1 42 81 22 3	0,7 28,2 54,4 14,8 2,0
8.	Šeimos mėnesinės pajamos - Iki 1000 Eur. - 1000-3000 Eur. - Virš 3000 Eur.	8 96 45	4,7 64,9 30,4

Atliekant **kokybinį tyrimą** informantų charakteristikos yra pateikiamos lentelėje, kiekvieną dalyvį aprašant atskirai. Pristatant kokybinio tyrimo dalyvius, svarbus ne tik sociodemografinių charakteristikų, tačiau ir kitų informantų savybių, išgyvenimų (pvz., negalios rūšis, profesija, persirgtos ligos ir pan.), pagal kuriuos buvo atrinkti kokybinio tyrimo dalyviai, paminėjimas. Kokybinio tyrimo dalyvių charakteristikų pristatymo pavyzdys pateikiamas 8 lentelėje.

8 lentelė. Kokybinio tyrimo dalyvių charakteristikų pateikimo pavyzdys

Informanto numeris	Informanto lytis	Informanto amžius	Informanto vaiko amžius	Informanto profesija	Informanto vaiko negalios rūšis
1.	Moteris	57 metai	18 metų	Bendrosios praktikos slaugytoja	Regos negalia
2.	Moteris	48 metai	17 metų	Siuvėja	Klausos negalia
3.	Moteris	45 metai	13 metų	Buhalterė	Judėjimo negalia
4.	Moteris	47 metai	18 metų	Slaugė	Regos negalia
5.	Moteris	38 metai	17 metų	Kepėja	Klausos negalia
6.	Moteris	51 metai	16 metų	Mokytoja	Regos negalia

Pastaba. Kokybinio tyrimo dalyviai vadinami respondentais, kokybinio – informantais.

Tyrimo instrumentas. Šioje dalyje turi būti trumpai pristatoma naudoto tyrimo instrumento sandara, t. y., kiek ir kokio tipo kintamųjų buvo matuota, kokia atskirų kintamųjų ar jų grupių paskirtis. Išsamesnis informacijos, kuri turėtų būti pateikiama pristatant tyrimo instrumentą, aprašymas pateikiamas 9 lentelėje.

9 lentelė. Tyrimo instrumento aprašymas

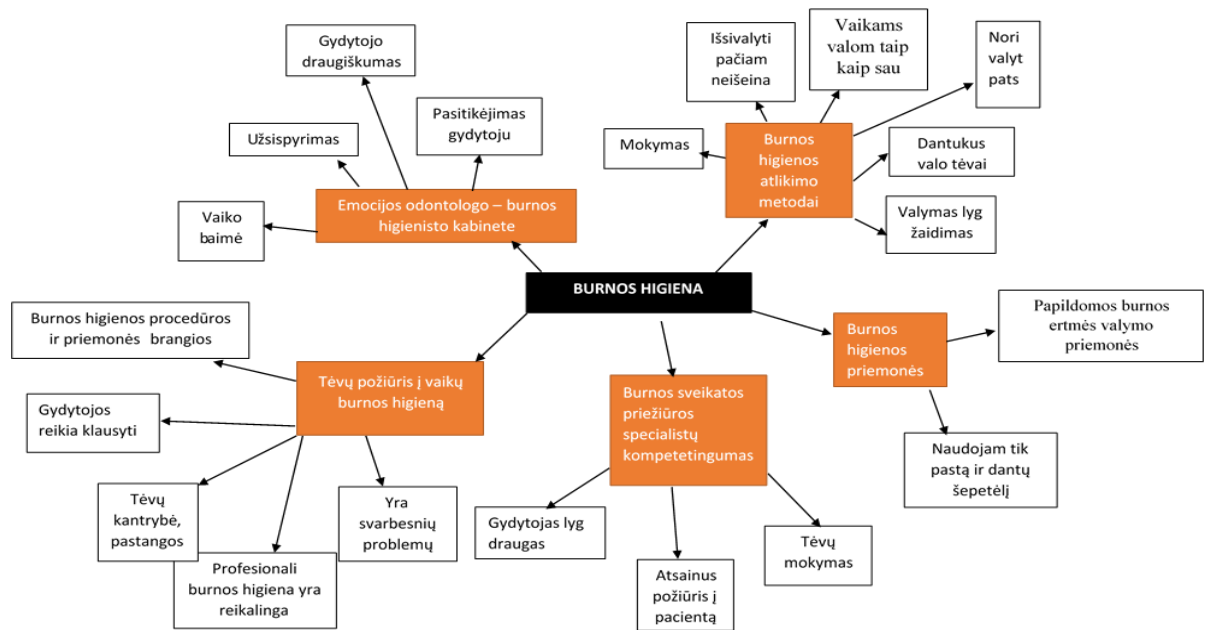
Duomenų rinkimo metodas	Naudotas tyrimo instrumentas	Informacija apie tyrimo instrumentą
Apklausa	Paties studento parengtas klausimynas	Nurodoma, kiek klausimų yra klausimyne, kiek atviro tipo, kiek uždaro tipo, kiek sociodemografinių klausimų, kokia atskirų klausimų grupių paskirtis.
	Standartizuotas klausimynas	Įvardijamas naudotos skalės pavadinimas bei jos autorius (nurodant literatūros sąrašą).
Interviu	Interviu klausimai	Kiek ir kokio tipo klausimų naudota (kiek klausimų apie subjektyvią patirtį, kiek kontekstinio tipo). Nurodoma, kurie klausimai įžanginiai, kurie giluminiai, kurie uždaromieji.
Stebėjimas	Stebėjimo kriterijai	Trumpai pristatoma, kokie ir kiek kriterijų buvo stebima.
Diagnosticinė apžiūra	Vertinimo kriterijai	Pristatomos naudotos skalės ar indeksai, taikyti diagnostinės apžiūros metu.
Testavimas	Vertinimo kriterijai	Pristatomos skalės, kurios buvo naudotos testavimo metu.
Eksperimentas	Vertinimo kriterijai	Pristatomi kintamieji, kurie buvo matuoti prieš taikant intervenciją (eksperimentinei grupei) ir po jos.

Pastaba. Šioje dalyje **NEREIKIA** pateikti paties tyrimo instrumento. Jis pateikiamas baigiamojo darbo prieduose.

1.9. Rezultatų analizė ir aptarimas

Šioje dalyje pristatomi ir aptariami tyrimo rezultatai. Gauti tyrimo duomenys analizuojami, interpretuojami, lyginami tarpusavyje ir (ar) su kitų autorių atliktų tyrimų rezultatais. Skyriaus pabaigoje pateikiami tyrimo rezultatų apibendrinimai (*pasviruoju* šriftu). Tyrimo duomenys ir rezultatai pristatomi grafikuose, lentelėse. Turėtų būti pateikiami tyrimo rezultatai, įrodantys numatytų empirinių tyrimo uždavinių pasiekimą.

Žemiau pateikiami kokybinio tyrimo rezultatų analizės pavyzdžiai (2 paveikslas ir 10 lentelė).

2 pav. Tėvų, auginančių vaikus, turinčius Dauno sindromą, požiūris į jų vaikų burnos higieną

10 lentelė. Burnos sveikatos priežiūros specialisto kompetentingumą apibrėžiančios subkategorijos ir jas pagrindžiantys teiginiai

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Sveikatos priežiūros specialistų kompetentingumas	Gydytojas kaip draugas	„sutaria jie. Ir jis jau žino, kad va ten gydytoja jam nuvalys dantukus ir reikės pagulėti ir pabūt jam ramiai“; „Jam papasakojo, ką darys, ten, aišku, vaikiškai, bet jis atsisėdęs klausė. Atsimenu, leido jam pačiupinėti viską, tai jis buvo labai susidomėjęs“; „kažkaip, matyt, jau ir pripratęs“; „gydytojai sakė, kad labai šaunuolis, pagyrė“.
	Atsainus požiūris į pacientą	„Atlieka higieną, pasako, kad reikia valyt ir viskas“.
	Tėvų mokymas	„kai nuėjom pas stomatologę, ji parodė, kaip valyt krūminius dantis“; „gydytoja papasakojo, kaip valyt“.

Tyrimų rezultatų analizės ir aptarimo dalyje rekomenduojama pateikti pačius kokybinių tyrimų rezultatus. Esant poreikiui, patariama pateikti duomenų analizės lentelių ar schemų fragmentus, kurie būtini, pagrindžiant tyrimo rezultatus. Pilnas kokybinių tyrimų duomenų analizės schemas ar lenteles rekomenduojama pateikti prieduose.

1.10. Išvados

Išvados – tai baigiamojo darbo rezultatus apibendrinantys teiginiai. Išvados turi atskleisti svarbiausius teorinės darbo dalies ir empirinio tyrimo rezultatus. Kiekvienoje išvadoje turėtų būti pateikiama labai glausta ir tiksli informacija, demonstruojanti, kad tyrėjas pasiekė baigiamojo darbo

įvade suformuluotą uždavinį. Išvadų turi būti tiek, kiek buvo suformuluota uždavinių. Pagrindiniai išvados keliama reikalavimai:

- išvados numeruojamos;
- kiekvienam uždaviniui rašoma po vieną išvadą, tačiau išvadą gali sudaryti du ar daugiau punktų;
- išvadų teiginiai turi būti glausti ir konkretūs;
- išvadų teiginiuose neturi būti pateikiamos procentinės tyrimo rezultatų išraiškos, negali būti citatų, lentelių, grafikų ir nuorodų į informacijos šaltinius;
- išvadose negali būti apibendrinančių teiginių tokiais klausimais, kurie nebuvo nagrinėti baigiamajame darbe;
- skyrius, kuriame pateikiamos išvados, nenumuojamas.

Paprastai studentų pateikiami tyrimų duomenys nėra reprezentatyvūs nacionaliniu ar regioniniu mastu, tad išvadose reikėtų vengti kategoriškų teiginių, tvirtinančių, jog tyrimas leidžia ką nors labai tiksliai spręsti apie vieną ar kitą tiriamą reiškinį.

1.11. Rekomendacijos

Šioje darbo dalyje pateikiami siūlymai pasirinktai problemai spręsti. Išanalizavus tyrimo duomenis, formuluojami teiginiai ar naujos idėjos, t. y. praktinės rekomendacijos, nurodant, kokioje srityje tai galėtų būti pritaikyta. Šios rekomendacijos rašomos atskirame lape, po išvadų dalies.

Pagrindiniai rekomendacijoms keliama reikalavimai:

- rekomendacijos turi būti tikslingos, t. y. nurodoma, kam jos skiriamos (pvz. socialiniams darbuotojams, slaugytojams, pacientams, tėvams, sveikatos priežiūros arba farmacijos specialistams (konkrečiai įvardijant profesiją, gyventojų grupę ir kt.);
- rekomendacijos turi būti konkrečios, formuluojamos glaustai, remiantis atlikto teorinio ir empirinio tyrimo rezultatais;
- rekomendacijų dalyje reikia vengti bendrų frazių – gerinti, tobulinti ir t. t. Tikslinga pateikti konkrečius tyrimo problemos sprendimo variantus.

1.12. Literatūra ir kiti informacijos šaltiniai

Literatūros ir kitų informacijos šaltinių sąrašas pateikiamas naujame lape po išvadų ir rekomendacijų, prieš priedus atskiru skyriumi su antrašte „LITERATŪRA IR KITI INFORMACIJOS ŠALTINIAI“.

Literatūros ir kitų informacijos šaltinių sąraše pateikiami *informacijos šaltinių bibliografiniai aprašai* – pagal nustatytas taisykles pateikta informacija apie šaltinį (autorius, metai, pavadinimas ir kt.), padedantys identifikuoti ir rasti nurodytą šaltinį.

Kuo daugiau šaltinių panaudota darbe, tuo išsamesnį domėjimąsi pasirinkta tema parodo studentas (rengiant baigiamąjį darbą reikėtų remtis bent 15-20 informacijos šaltinių). **Visi tekste nurodyti informacijos šaltiniai turi būti pateikti literatūros sąraše.** Literatūros sąraše negali būti šaltinių, kurie nėra paminėti tekste.

Bendri literatūros sąrašo sudarymo principai:

- dalis, kurioje pateikiamas literatūros sąrašas, nenumerojama;
- informacijos šaltiniai literatūros sąraše numeruojami;
- šaltiniai literatūros sąraše pateikiami abėcėlės tvarka (pagal autoriaus pavardę. Jei autoriaus nėra – pagal šaltinio pavadinimą). Slavų raidyno šaltiniai pateikiami atskirai, po lotynų (lietuvių, anglų, vokiečių k. ir kt.), tęsiant numeraciją.

Rekomenduojama, kad ne mažiau kaip trečdalis informacijos šaltinių būtų užsienio autorių ir mažiausiai trys elektroniniai ištekliai būtų iš duomenų bazių. Naudojami tik mokslinės ir dalykinės informacijos šaltiniai. Rekomenduojama naudoti ne senesnius nei 5 metų informacijos šaltinius.

Naudoti informacijos šaltiniai literatūros sąraše pateikiami pagal bibliografinių aprašų rengimo taisykles. Kauno kolegijos studentams studijų ir mokslo darbų bibliografiniai aprašai turi būti sudaromi pagal APA7 tarptautines taisykles. Informaciją apie bibliografinių aprašų sudarymą ir pateikimą literatūros sąraše rasite [Informacijos šaltinių aprašų literatūros sąrašui ir nurodymui tekste pavyzdžiai pagal APA7 taisykles.](#)

1.13. Priedai

Prieduose pateikiama studento savarankiškai parengta ir aktuali papildoma informacija: paveikslai, didelės duomenų lentelės ir kita pagalbinė medžiaga, kuri nurodoma tekste.

Priedai į baigiamojo darbo puslapius neįskaičiuojami. Jie numeruojami atskirai bei turi turėti pavadinimus. Priedų skaičius neapibrėžiamas. Kiekvienas priedas pateikiamas atskirame lape. Baigiamojo darbo tekste pateikiama nuoroda į priedus, pvz. žr. 1 priedą.

Priedų puslapiuose viršutinės paraštės dešinėje pusėje rašoma: „1 priedas“, „2 priedas“. Jei priedas tik vienas, jis nenumerojamas. Jei yra keli priedai, jie nuo pagrindinio teksto atskiriami lapu, kurio centre užrašomas pavadinimas „PRIEDAI“.

2. AKADEMINĖ ETIKA

Rengiant baigiamąjį darbą, būtina laikytis akademinės etikos principų. Vienas dažniausių akademinų nusižengimų – plagijavimas. Akademiniai nusižengimai kolegijoje netoleruojami. Juos

nustačius taikomos įvairios nuobaudos (plačiau: [Plagiato prevencijos Kauno kolegijoje aprašas; Kauno kolegijos Akademinės etikos kodeksas](#)).

Teikdamas baigiamąjį darbą studentas turi pasirašyti baigiamojo darbo autoriaus e.deklaraciją (el. erdvėje, Moodle aplinkoje sukurtoje baigiamųjų darbų klasėje). Pasirašydamas šią deklaraciją baigiamojo darbo autorius (-iai) asmeniškai įsipareigoja vadovautis akademinės etikos vertybėmis ir laikytis akademinės etikos kodekso.

Galimi plagiato tipai:

- svetimo darbo (pirkto, parsisiųsto iš interneto, nukopijuoto) ar jo dalių pateikimas kaip savo paties;
- svetimos idėjos ar teorijos perteikimas ar perfrazavimas kaip savos;
- kopijuotų tekstų iš svetimų darbų pateikimas savo darbe be nuorodų į šaltinius;
- kopijuotų tekstų iš svetimų darbų pateikimas savo darbe su nurodytais šaltiniais, bet be kabučių, sudarant įspūdį, kad darbas perfrazuotas autoriaus;
- cituoto teksto (kabutėse) pateikta mažiau nei nukopijuoto teksto iš svetimų darbų, sudarant įspūdį, kad dalis darbo perfrazuota autoriaus;
- nukopijuotame tekste iš svetimų darbų savo darbe padaryti pakeitimai (naudota žodžių inversija, pakeista gramatinė struktūra, padaryti žodžių ar sakinių pakeitimai, sutrumpinta), sudarant įspūdį, kad darbas perfrazuotas autoriaus;
- perfrazuotos ar apibendrintos informacijos iš kitų darbų pateikimas be nuorodų į šaltinius;
- pažodinis tekstų vertimas iš kitų kalbų;
- duomenų ar informacijos percitavimas iš antrinių šaltinių, nurodant originalų šaltinį;
- netinkamų, klaidingų ar suklaidotų šaltinių bibliografinių aprašų pateikimas;
- pamišimas nurodyti šaltinius tekste ar literatūros sąrašė.

Daugiau informacijos apie plagiatą žiūrėti: [Šarlauskienė \(2018\)](#).

3. BAIGIAMOJO DARBO GYNIMAS

Baigiamasis darbas privalo būti patikrintas su teksto sutapties įrankiu Turnitin. Baigiamojo darbo plagiato patikra vykdoma Moodle aplinkoje sukurtoje baigiamųjų darbų klasėje. Baigiamąjį darbą leidžiama viešai ginti, kai jame nėra teksto sutapties atvejų, kurie gali būti interpretuojami kaip plagiatas ir jei baigiamasis darbas atitinka struktūrai bei įforminimui keliamus reikalavimus.

Detaliau apie baigiamojo darbo plagiato patikros procedūras žr. [Baigiamųjų darbų plagiato prevencijos procedūros Kauno kolegijoje](#), [Turnitin plagiato prevencijos įrankio naudojimo tvarka](#) ir [Plagiato prevencijos sistemos Kauno kolegijoje aprašas](#).

Reikalavimai baigiamojo darbo struktūrai ir įforminimui pateikti [Baigiamųjų darbų](#)

iforminimo-reikalavimai.

Prieš viešąjį gynimą baigiamąjį darbą studentas privalo pristatyti katedros baigiamųjų darbų peržiūrai bei koreguoti darbą atsižvelgiant į peržiūroje išsakytas pastabas ir rekomendacijas. Baigiamojo darbo galutinį variantą studentas turi įkelti į Moodle aplinką Word ir PDF formatu ne vėliau kaip 9 darbo dienos iki baigiamųjų darbų gynimo Komisijos posėdyje datos. Baigiamasis darbas WORD ir PDF formatu turi būti identiškas ir tvarkingas.

Viešojo gynimo metu studentas pristato parengtą baigiamąjį darbą: trumpai aptaria pasirinktos temos aktualumą, tyrimo problemą, objektą, tikslą bei uždavinius, metodologiją, pristato tyrimo rezultatus, išvadas ir rekomendacijas.

Baigiamojo darbo pristatymo reikalavimai pateikti 11 lentelėje.

11 lentelė. Darbo pristatymo reikalavimai

Baigiamojo darbo pristatymo eiliškumas ir pagrindinės dalys		
Baigiamojo darbo pristatymui naudojamas skaidrių formatas pateiktas 3 priede .		
Ką rodyti skaidrėje?		Ką kalbėti?
1.	Temos pavadinimas. Darbo autoriaus vardas ir pavardė. Darbo vadovo vardas ir pavardė. Miestas, metai	Perskaityti darbo pavadinimą.
2.	Tyrimo aktualumas	Kuo pasirinkta tema yra aktuali? Koks teorinis ir praktinis pasirinktos temos aktualumas?
3.	Tyrimo problema, objektas	Pristatoma pagrindinė tyrimo problema, į kurią ieškoma atsakymo. Perskaitomas tyrimo objektas.
4.	Tyrimo tikslas ir uždaviniai	Perskaitomas tyrimo tikslas ir jam pasiekti suformuluoti uždaviniai (teoriniai ir empiriniai).
5.	Tyrimo metodai, jų tikslai	Įvardijami duomenų rinkimo ir analizės metodai, jų tikslai.
6.	Tyrimo rezultatai	Pristatomi pagrindiniai tyrimo rezultatai (gali būti pateikiama grafiškai, lentelėse, nuotraukose).
7.	Išvados	Pateikiamos konkrečios teorinius ir empirinius darbo uždavinius atitinkančios išvados.
8.	Rekomendacijos	Pateikiami siūlymai pasirinktai problemai spręsti.
9.	Tyrimo rezultatų sklaida (<i>šis punktas nėra privalomas</i>)	Pateikiama, kur buvo pristatyti tyrimo rezultatai (gali būti pateikti dalyvavimo konferencijose pažymėjimai).
10.	Temos pavadinimas. Kolegijos pavadinimas. Darbo autoriaus vardas ir pavardė. Darbo vadovo vardas ir pavardė. Miestas, metai (kartojama 1 skaidrė)	Padėka (pvz., ačiū už dėmesį).

Pastaba: literatūros sąrašas pristatant baigiamąjį darbą skaidrėse nepateikiamas.

Plačiau apie pasirengimą darbo pristatymui, rekomendacijas skaidrių rengimui žr. [Kauno kolegijos Medicinos fakulteto savarankiškų rašto darbų rengimo ir įforminimo metodinės rekomendacijos](#) (49 p.).

Parengtą studento baigiamąjį darbą vertina [darbo vadovas](#) (pateikia atsiliepimą), [recenzentas](#) (pateikia recenziją) ir baigiamojo darbo vertinimo komisija.

LITERATŪRA IR KITI INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. *Baigiamųjų darbų įforminimo reikalavimai*. Patvirtinta Kauno kolegijos Akademinės tarybos 2016 m. lapkričio 22 d. nutarimu Nr. (2.2)-3-17 (2023 m. vasario 23 d. nutarimo Nr. (2.2)-3-14 redakcija). <https://biblioteka.kaunokolegija.lt/wp-content/uploads/2023/06/BAIGIAMUJU-DARBU-IFORMINIMO-REIKALAVIMAI.pdf>
2. Kaip rašyti darbus. <http://biblioteka.kaunokolegija.lt/zinok/kaip-rasyti-darbus/>
3. *Kauno kolegijos baigiamųjų darbų rengimo, gynimo, saugojimo ir kvalifikacinių egzaminų organizavimo tvarkos aprašas*. Patvirtinta Kauno kolegijos Akademinės tarybos 2016 m. lapkričio 22 d. nutarimu Nr. (2.22)-3-17 (2023-02-23 Nr. (2.2.)-3-14 redakcija galioja nuo 2023-02-24). <https://biblioteka.kaunokolegija.lt/wp-content/uploads/2023/03/BD-BE-tvarkos-apraso-nauja-redakcija-2023-02-23.pdf>
4. Kauno kolegijos biblioteka ir mokslinės komunikacijos centras (2023). *Informacijos šaltinių aprašų literatūros sąrašui ir nurodymui tekste pavyzdžiai pagal APA7 taisyklės*. <https://biblioteka.kaunokolegija.lt/wp-content/uploads/2023/11/APA7-2023-1.pdf>
5. *Plagiato prevencijos sistemos Kauno kolegijoje aprašas*. Patvirtinta Kauno kolegijos akademinės tarybos 2018 m. lapkričio 20 d. nutarimu Nr. (2.2.)-3-29. <http://biblioteka.kaunokolegija.lt/wp-content/uploads/2018/11/Plagiato-prevencijos-sistemas-Kauno-kolegijoje-aprasas.pdf>
6. Šarlauskienė, L. (2018). *Informacijos šaltinių naudojimas studijų ir mokslo darbuose*. 3-asis leid. Kaunas. <http://dspace.kaunokolegija.lt/handle/123456789/109>
7. *Turnitin plagiato prevencijos įrankio naudojimo tvarka*. Patvirtinta Kauno kolegijos direktoriaus 2018 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr.1-435. http://biblioteka.kaunokolegija.lt/wp-content/uploads/2015/12/Turtinit_plagiato_prevencijos_irankio_naudojimo_tvarka.pdf

PRIEDAI

**MEDICINOS FAKULTETAS
KATEDROS PAVADINIMAS**

BAIGIAMOJO DARBO VADOVO ATSILIEPIMAS

20__ m. _____ d.
Kaunas

Studentas (-ai)

Baigiamojo darbo tema:

Studijų programa

BAIGIAMOJO DARBO VERTINIMAS

1. Temos aktualumas, naujumas ir praktinė baigiamojo darbo reikšmė (paminėti, jei atliktas užsakomasis tyrimas)
2. Darbo loginis nuoseklumas (temos, tyrimo objekto, tikslo, uždavinių, taikomų metodų ir gautų išvadų sąsajos)
3. Gebėjimas sisteminti ir vertinti medžiagą
4. Organizaciniai, iniciatyvumo, kūrybiškumo, komunikaciniai gebėjimai
5. Naudoti literatūros šaltiniai (naujumas, įvairovė, akademinis sąžiningumas)
6. Plagiato patikros išvada
7. Darbo atlikimo sistemiškumas ir savarankiškumas
8. Siūlymas dėl darbo gynimo viešajame kvalifikacinės komisijos posėdyje

Baigiamojo darbo vadovas (-ė):

(pareigos)

(parašas)

(vardas, pavardė)

MEDICINOS FAKULTETAS KATEDROS PAVADINIMAS

BAIGIAMOJO DARBO RECENZIJĄ

20__ m. _____ d.

Kaunas

Studentas (-ai):

Baigiamojo darbo tema:

Studijų programa:

Darbo apimtis ____ psl., literatūros sąrašė ____ šaltinių.

Nr.	Vertinimo kriterijai	Svertinis koeficientas ¹	Įvertinimas (0-10 balų)	Įvertinimo pagrindimas (privaloma)
1.	Pasirinktos temos aktualumo pagrindimas, praktinė baigiamojo darbo reikšmė	0,1		
2.	Tyrimo parametrų (problemos, objekto, tikslo, uždavinių) tikslumas ir tarpusavio dermė	0,1		
3.	Autoriaus susipažinimo su kitų autorių darbais, informacijos šaltinių panaudojimo darbe tikslumas, naujumas, sisteminimas ir korektiškumas	0,1		
4.	Tyrimo instrumento parengimo ar parinkimo pagrįstumas, atitikimas tyrimo tikslui	0,1		
5.	Tyrimo metodikos aprašymo aiškumas, logiškumas	0,15		
6.	Tyrimo rezultatų pateikimas, išanalizavimas, aptarimas ir apibendrinimas	0,15		
7.	Išvadų atitiktis uždaviniams, jų korektiškumas, sąsajos su tyrimo rezultatais	0,1		
8.	Rekomendacijų pagrįstumas ir praktinis pritaikomumas	0,05		
9.	Privalomi darbo struktūros elementai, apimtys tinkamumas ir struktūrinių dalių subalansuotumas, dalių pavadinimų atitikimas tekstui	0,1		
10.	Spausdinimo, tekstinės bei vaizdinės medžiagos pateikimo kokybė, logiškumas	0,05		
11.	Bendras įvertinimas			

Papildomos pastabos:

Klausimai (privaloma):

Išvada ir įvertinimas pažymiu:

(10 – puikiai, 9 – labai gerai, 8 – gerai, 7 – vidutiniškai, 6 – patenkinamai, 5 – silpnai, 4, 3, 2, 1 – nepatenkinamai)

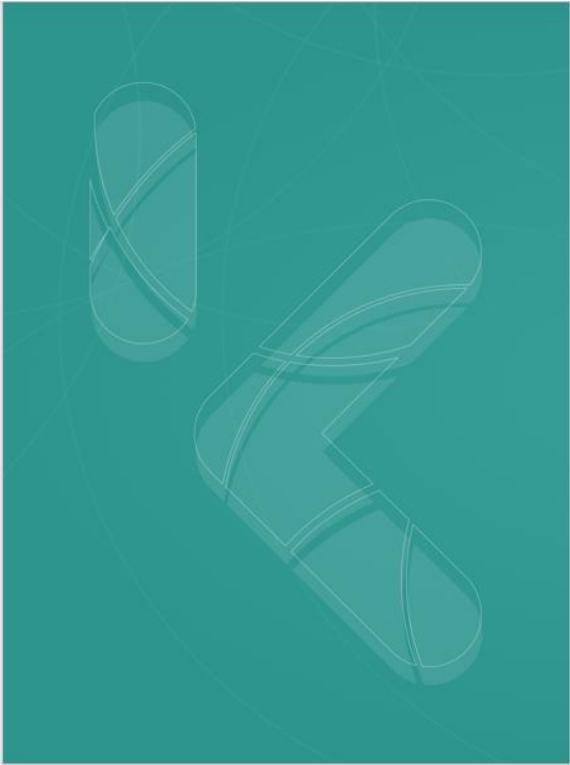
Recenzentas:

(organizacija, pareigos)

(parašas)

(vardas, pavardė)

¹ Pateikti rekomenduojami svertiniai koeficientai. Katedra svertinius koeficientus gali keisti.

KAUNO
KOLEGIJA

Temos pavadinimas

Studijų programos pavadinimas

Studento Vardas Pavardė, Metai-mėnuo-diena

Darbo vadovas: mokslo laipsnis Vardas Pavardė

Skaidrės pavadinimas

Kaunas, 2024. Užsakymas I-2504.
Išleido Kauno kolegijos Reklamos ir medijų centras,
Pramonės pr. 20, LT-50468 Kaunas